

Over tuinmuren en schuttingen heen

Tekst Nienke Boone, hobbyimker en expert biodiversiteit bij Imkerij de Werkbij (Vaassen) en biologisch tuinder bij De Moestuin (Utrecht)

In dit laatste artikel uit mijn reeks over drachtplanten is het voor u geen verrassing meer dat tuinen enorm belangrijk zijn voor allerlei bloembezoekende insecten. Ik wil u nu uitdagen om te kijken of er nog meer mogelijk is om uw buurt te vergroenen.

Hoe meer vierkante meters, hoe meer soorten planten er kunnen groeien en hoe meer mogelijkheden er zijn voor voedsel-, nest-, schuil- en overwinteringsplaatsen. Maar vergis u niet, vele kleine tuinen maken samen een grote. Voor vliegende insecten zoals bijen is een tuinafscheiding geen harde grens. Door met burensamen te werken, vergroot u samen de totale oppervlakte. Er zijn talloze initiatieven om de buurt aantrekkelijker en biodiverser te maken. Bijvoorbeeld via Stichting Steenbreek en NK Tegelwippen, of zoek op de woorden 'geveltuinen' en 'buurttuinen' voor meer inspiratie.

Bloemen voor volgend jaar

De winter is natuurlijk een ideale tijd om nieuwe tuinplannen te maken. Miste u bloemen in de tuin of bij uw bijenstand? Dan heeft u nu de tijd om zaden uit te zoeken voor de opkweek in het voorjaar.

Tuinders hebben decennialang door middel van selectieve kweek hun best gedaan bloemen te creëren die sterker zijn qua uniformiteit, weerstand tegen ziekten, bloei- en kleurvariatie. Dit heeft geleid tot sierplanten met goede eigenschappen voor tuinliefhebbers, die foeragerende bijen echter soms niets meer te bieden hebben. Soms zijn bepaalde kenmerken onbedoeld al lang geleden verdwenen, zoals geur, nectarproductie en zelfs stuifmeel. Een favoriete mutatie is de zogenaamde dubbele bloem, met meerdere concentrische cirkels van bloemblaadjes, zodat een soort pomponeffect ontstaat. Het nadeel is dat de meeldraden en nectariën ontoegankelijk zijn voor bijen.

Wilt u komend jaar weer serieus met drachtplanten aan de slag? Maak dan een bloeihoog of bijenhoog voor uw



Klein kruiskruid. Foto Klaas Dijkstra

tuin of bijenstand. Dat is een tuinontwerp voor insecten in de tijd, zodat er het hele jaar door voldoende nectar en stuifmeel beschikbaar is. Als u een bestaande tuin heeft, kunt u het beste door het jaar heen observeren of er 'gaten' in de bloei zitten. Aan te raden is om in die periode een rondje te fietsen door de buurt en te zien wat er bloeit. Met de app 'PlantNet' zijn planten te determineren aan de hand van een foto. Een goed drachtplantenboek helpt natuurlijk ook om planten te vinden die de gaten kunnen vullen.

Winterklussen

De winter is een ideaal moment om de tuin eens na te lopen. Als u een schuur of gebouw heeft, vergeet dan niet de bladeren uit de dakgoot te halen. Glazen kassen worden in de loop van het jaar groen van de algen. Zeem de ramen, zodat u in het voorjaar weer fris aan de gang kunt met voorzaaien. Tuingereedschap moet jaarlijks onderhouden worden, zodat het lang mee



Paarse dovenetel. Foto J.S. Rousseau-Piot



Scherpe boterbloem. Foto Remco Schoonderwoert



Gele kornoelje. Foto Remco Schoonderwoert

gaat. Maak het goed schoon, bijvoorbeeld met een staalborstel. De houten stelen kunt u insmeren met gekookte lijnolie en de metalen delen kunt u invetten. Zo kan het weer een jaar mee.

Een andere winterklus is het snoeien van pitvruchtbomen, dat zijn appel- en perenbomen, kweeper en mispel. Dit kan vanaf januari tot eind maart. Doe het niet eerder, want dan zijn de bomen gevoelig voor ziektes zoals de schimmelziekte vruchtboomkanker. Bij vochtig weer in november en december verspreidt de ziekte zich tijdens regen door sporen gevormd op de kankers. Snoei de bomen bij droog weer en niet tijdens strenge vorst.

Een leuke winterklus om samen met kinderen te doen is het bouwen van een stapelmuurtje in de tuin. U kunt hiervoor bakstenen, tegels of dakpannen hergebruiken. Een stapelmuurtje heeft een natuurlijke uitstraling en is een mooie manier om hoogteverschillen in de tuin aan te brengen of een afscheiding te maken. Zonnige muren worden door insecten gebruikt om zich op te warmen en de kieren, scheuren en gaten zijn goede schuilplekken voor spinnen, solitaire bijen en

Stekken, zaaien, verspenen, poten of planten. Met deze tip kweekt u groene vingers:

Bramen en frambozen snoeien: Staan er bramen en frambozen in de tuin? Dan is het nu de tijd om te snoeien. De snoei is per soort verschillend. Herfstframbozen snoeit u door de takken die vrucht hebben gedragen aan de grond af te knippen. Bij zomerframbozen snoeit u alleen de jonge scheuten, niet het hout. Bij bramen houdt u vier sterk groeiende takken over die dit jaar zijn gegroeid. De takken die vrucht hebben gedragen snoeit u weg, net als slappe takken.

Wat u deze maand niet moet vergeten:

Verdiep u verder in de drachtplantenwereld! Koop een goed boek, beluister een podcast, schrijf u in voor een cursus of lees alle vorige afleveringen van deze reeks artikelen nog eens terug.

wespen, duizendpoten, kevers en hagedissen.

Wat bloeit er in december en januari?

Tijdens de wintermaanden zijn er weinig bloeiende planten en vliegende insecten te verwachten, maar vooral in jaren met een zachte winter of bij lange zonnige periodes kunt u toch een aantal planten in bloei aantreffen. De hazelaar (*Corylus avellana*) en zwarte els (*Alnus glutinosa*) kunnen al bloeiend te zien zijn. De katjes geven veel stuifmeel dat gedeeltelijk door vroege bijen

wordt verzameld, maar vooral aan de lucht wordt afgegeven. De gele kornoelje (*Cornus mas*) is een echte naaktbloeier. Het is een drachtplant, maar het bezoek van bijen is onregelmatig. Vaak is de plant al uitgebloeid voordat de honingbijen ervan hebben kunnen profiteren. In de bermen kunt u verschillende soorten bloeiende planten aantreffen, zoals paarse dovenetel (*Lamium purpureum*), witte dovenetel (*L. album*), klein kruiskruid (*Senecio vulgaris*) en scherpe boterbloem (*Ranunculus acris*). ●